



ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 21.12.2016
COM(2016) 826 final

2016/0414 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες
δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου**

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και εκτός αυτής υπογραμμίζουν την ανάγκη να εργαστεί η ΕΕ στο πλαίσιο όλων των πολιτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις και το οργανωμένο έγκλημα χρειάζονται χρηματοδότηση για να διατηρούν τα εγκληματικά τους δίκτυα, να στρατολογούν νέα μέλη, αλλά και για να διαπράττουν τις τρομοκρατικές πράξεις τους. Ο αποκλεισμός των τρομοκρατών από τις πηγές χρηματοδότησης, ο περιορισμός των δυνατοτήτων αποφυγής του εντοπισμού τους κατά τη χρήση των εν λόγω κεφαλαίων και η χρήση σχετικών πληροφοριών που προκύπτουν από χρηματοπιστωτικές συναλλαγές μπορούν όλα να συμβάλουν σημαντικά στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος.

Η πρόκληση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας δεν είναι νέα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει ήδη εργαλεία για την καταπολέμησή της, όπως, μεταξύ άλλων, η υφιστάμενη ποινική νομοθεσία, η συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και οι διαδικασίες για την ανταλλαγή σχετικών πληροφοριών, καθώς και νομοθεσία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες η οποία ενισχύεται διαρκώς.

Ωστόσο, η φύση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου και η ΕΕ έχει ανάγκη από αποφασιστικές, ταχείες και ολοκληρωμένες δράσεις για τον εκσυγχρονισμό της υφιστάμενης νομοθεσίας, τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της από όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και την αντιμετώπιση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν. Η Ένωση χρειάζεται επίσης αυξημένη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών, σε διασυνοριακό επίπεδο και με τους αντίστοιχους οργανισμούς της ΕΕ, για τη βελτίωση της διάδοσης πληροφοριών και τον εντοπισμό όσων χρηματοδοτούν την τρομοκρατία.

Η παρούσα πρόταση οδηγίας, που ανακοινώθηκε στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την ενίσχυση της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας της 2ας Φεβρουαρίου 2016¹, στοχεύει στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου. Η προτεινόμενη οδηγία επιτυγχάνει τον εν λόγω στόχο μέσω της εφαρμογής των διεθνών υποχρεώσεων σε αυτόν τον τομέα, συμπεριλαμβανομένης της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας του 2005, CETS αριθ. 198 («Σύμβαση της Βαρσοβίας»), καθώς και των σχετικών συστάσεων της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF).

Τα υφιστάμενα μέσα σε επίπεδο ΕΕ (και ιδίως η απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ²) έχουν περιορισμένο πεδίο εφαρμογής και δεν εξασφαλίζουν την πλήρη ποινικοποίηση των αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Όλα τα κράτη μέλη ποινικοποιούν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ωστόσο υφίστανται

¹ COM(2016) 50 final της 2ας Φεβρουαρίου 2016.

² Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος (ΕΕ L 182 της 5.7.2001).

ουσιαστικές διαφορές μεταξύ των διαφορετικών ορισμών της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όσον αφορά το ποια είναι τα κύρια αδικήματα —δηλαδή η βασική εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προήλθε η περιουσία που νομιμοποιήθηκε— καθώς και το ύψος των κυρώσεων. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν είναι ούτε ολοκληρωμένο, ούτε επαρκώς συνεκτικό για να είναι πλήρως αποτελεσματικό. Οι διαφορές των νομικών πλαισίων μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εκμετάλλευσης από εγκληματίες και τρομοκράτες, οι οποίοι μπορεί να επιλέξουν να διενεργούν τις χρηματοπιστωτικές τους συναλλαγές σε μέρη όπου θεωρούν ότι τα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι πιο ασθενή.

Κυρίως, σε επιχειρησιακό επίπεδο, οι διαφορές στους ορισμούς, το πεδίο εφαρμογής και τις κυρώσεις των αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επηρεάζουν τη διασυννοριακή αστυνομική και δικαστική συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών και την ανταλλαγή πληροφοριών. Για παράδειγμα, οι διαφορές στο πεδίο εφαρμογής των κύριων αδικημάτων δυσχεραίνουν τον συντονισμό των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) και των αρχών επιβολής του νόμου ενός κράτους μέλους με αυτές άλλων κρατών μελών της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (π.χ. όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που σχετίζεται με φορολογικά εγκλήματα). Στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε για την εκπόνηση της παρούσας πρότασης, οι επαγγελματίες —συμπεριλαμβανομένων οργανισμών όπως η Ευρωπόλ και η Eurojust— ανέφεραν ότι οι διαφορές στην ποινικοποίηση του εν λόγω αδικήματος στη νομοθεσία των κρατών μελών θέτουν εμπόδια στην αποτελεσματική αστυνομική συνεργασία και τις διασυννοριακές έρευνες.

Οι δραστηριότητες των εγκληματιών και των εγκληματικών οργανώσεων αποσκοπούν στο κέρδος. Ουσιαστικά, στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες χρησιμοποιούνται έσοδα που προέρχονται από μια σειρά διασυννοριακών παράνομων δραστηριοτήτων —όπως η διακίνηση ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων, η παράνομη εμπορία και διακίνηση όπλων, η διαφθορά και δωροδοκία— για την απόκτηση, μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας, με απόκρυψη της πραγματικής φύσεως της προέλευσής της, με σκοπό τη χρήση των εσόδων από τα εν λόγω αδικήματα στη νόμιμη οικονομία. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επιτρέπει σε εγκληματικές οργανώσεις να επωφελούνται από τις παράνομες δραστηριότητές τους και να συνεχίζουν τις επιχειρήσεις τους. Η ενισχυμένη ανταπόκριση της ποινικής δικαιοσύνης στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συμβάλλει στην αντιμετώπιση του οικονομικού κινήτρου στο οποίο αποβλέπει το έγκλημα.

Σε παγκόσμια κλίμακα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των Ηνωμένων Εθνών, το συνολικό ύψος των προϊόντων εγκλήματος το 2009 ανήλθε περίπου σε 2,1 τρις. δολάρια ΗΠΑ (USD), ή στο 3,6% του παγκόσμιου ΑΕΠ³. Το ύψος των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στις κύριες παράνομες αγορές στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία υπολογίζεται ότι ανέρχεται σε 110 δισ. EUR⁴. Το ποσό χρημάτων που ανακτάται επί

³ Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος «Estimating illicit financial flows resulting from drug trafficking and other transnational organised crime» (Εκτίμηση των παράνομων οικονομικών ροών που απορρέουν από τη διακίνηση ναρκωτικών και άλλες μορφές διακρατικού οργανωμένου εγκλήματος), Οκτώβριος 2011.

⁴ From illegal markets to legitimate businesses: the portfolio of organised crime in Europe (Από τις παράνομες αγορές στις νόμιμες επιχειρήσεις: το χαρτοφυλάκιο του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρώπη), τελική έκθεση του σχεδίου OCP – Organised Crime Portfolio, Μάρτιος 2015.

του παρόντος στην ΕΕ δεν είναι παρά ένα μικρό ποσοστό των εκτιμώμενων εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες⁵.

Τα άτομα και οι ομάδες που εμπλέκονται σε τρομοκρατικές πράξεις χρησιμοποιούν εγκληματικά δίκτυα ή εμπλέκονται τα ίδια σε εγκληματικές ενέργειες για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους και στη συνέχεια, χρησιμοποιούν συστήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες για να μετατρέψουν, να συγκαλύψουν τον παράνομο χαρακτήρα ή να αποκτήσουν κεφάλαια για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους. Το γεγονός αυτό αυξάνει σημαντικά την ελκυστικότητα του οργανωμένου εγκλήματος. Πολλοί από τους τρομοκρατικούς πυρήνες που δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη αντλούν κεφάλαια από εγκληματικές πηγές, όπως η διακίνηση ναρκωτικών, η διακίνηση πολιτιστικών αγαθών ή οι αιτήσεις δανείων που γίνονται στο πλαίσιο απάτης. Οι μεγάλες τρομοκρατικές οργανώσεις καταφεύγουν επίσης σε διάφορες εγκληματικές δραστηριότητες με σκοπό τη χρηματοδότηση τρομοκρατικών δραστηριοτήτων. Επιπλέον, οι τρομοκράτες μπορούν να επωφελούνται από εγκληματικές οργανώσεις για την κάλυψη των εφοδιαστικών τους αναγκών, μέσω της αγοράς πλαστών εγγράφων ή όπλων από τις εν λόγω εγκληματικές ομάδες, οι οποίες στη συνέχεια μπορούν να νομιμοποιούν τα έσοδά τους από αυτές τις δραστηριότητες. Ένα ενισχυμένο νομικό πλαίσιο της ΕΕ θα συνέβαλλε, επομένως, στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και τη μείωση της απειλής των τρομοκρατικών οργανώσεων μέσω της παρεμπόδισης της δυνατότητάς τους να χρηματοδοτούν τις δραστηριότητές τους.

Η εισαγωγή μιας σειράς ελάχιστων κανόνων για τον ορισμό του ποινικού αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η εφαρμογή του εν λόγω ορισμού σε τρομοκρατικά εγκλήματα και άλλες σοβαρές εγκληματικές δραστηριότητες, και η εναρμόνιση των σχετικών κυρώσεων, θα ενισχύσουν το υφιστάμενο ποινικό πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η προτεινόμενη οδηγία θα βελτιώσει την υφιστάμενη διασυννοιακή συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ αρμόδιων αρχών και θα συντελέσει στην αποτροπή της εκμετάλλευσης εκ μέρους των εγκληματιών των διαφορών που υφίστανται μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών προς όφελός τους. Τα εν λόγω μέτρα θα προβλέπουν ένα ενισχυμένο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην ΕΕ, θα βελτιώσουν την εφαρμογή και θα έχουν ισχυρότερη αποτρεπτική δράση ενάντια στην τρομοκρατική και την εγκληματική δραστηριότητα. Θα αντιμετωπίσουν, επομένως, πιο αποτελεσματικά το οργανωμένο έγκλημα και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και θα ενισχύσουν έτσι την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και την ασφάλεια των πολιτών της.

- **Ανάγκη εφαρμογής των σχετικών διεθνών προτύπων και υποχρεώσεων και αντιμετώπισης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες κατά τρόπο αποτελεσματικό**

Στόχος της παρούσας πρότασης είναι η εφαρμογή των διεθνών υποχρεώσεων που απορρέουν από τη Σύμβαση της Βαρσοβίας, καθώς και των συστάσεων της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης όσον αφορά την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η σύσταση αριθ. 3 της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF⁶) καλεί τα κράτη να ποινικοποιήσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σύμφωνα με τη

⁵ Έκθεση «Does crime still pay? Criminal asset recovery in the EU. Survey of statistical information 2010-2014» (Αποδίδει ακόμη το έγκλημα; Ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων προϊόντων εγκλήματος στην ΕΕ), Ευρώπoλ, Ιούλιος 2016.

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών (Σύμβαση της Βιέννης) του 1998 και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (Σύμβαση του Παλέρμο) του 2001. Η σύσταση ζητά από τα κράτη να ποινικοποιήσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από όλα τα σοβαρά αδικήματα, με σκοπό να συμπεριληφθεί το μεγαλύτερο δυνατό εύρος κύριων αδικημάτων (εμπεριέχει κατάλογο κύριων αδικημάτων όπως η τρομοκρατία, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η εμπορία ανθρώπων και η παράνομη διακίνηση μεταναστών, η παράνομη εμπορία και διακίνηση όπλων, τα περιβαλλοντικά εγκλήματα, η απάτη, η διαφθορά και δωροδοκία ή τα φορολογικά εγκλήματα), ενώ παραχωρεί στα κράτη διακριτική ευχέρεια ως προς τον τρόπο επίτευξης του εν λόγω στόχου. Η σύσταση δίνει στα κράτη τη δυνατότητα να μην εφαρμόζουν το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στο πρόσωπο που διέπραξε το κύριο αδίκημα και απαιτεί από αυτά να προβλέπουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις για τα φυσικά πρόσωπα, και ποινική (ή αστική ή διοικητική) ευθύνη και κυρώσεις για τα νομικά πρόσωπα. Στη σύσταση ζητείται επίσης η ποινικοποίηση παρεπόμενων δραστηριοτήτων, όπως η συμμετοχή σε πράξη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η σύσταση οργανώσεως ή η συνωμοσία για τη διάπραξή της, η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η διευκόλυνση της τέλεσής της, και η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξή της, εκτός εάν αυτό δεν επιτρέπεται σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές του εθνικού δικαίου.

Η Σύμβαση της Βαρσοβίας είναι η πλέον ολοκληρωμένη διεθνής σύμβαση σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων που αφορούν την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αλλά και των διατάξεων που αφορούν τη δέσμευση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων, καθώς και τη διεθνή συνεργασία). Η Σύμβαση της Βαρσοβίας καλεί τα μέρη να θεσπίσουν νομοθετικά μέτρα με σκοπό να διευκολυνθεί η πρόληψη, η διερεύνηση και η δίωξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς και η αποτελεσματική δέσμευση και δήμευση των προϊόντων και των οργάνων του εγκλήματος. Η Σύμβαση υπερβαίνει από πολλές απόψεις τις απαιτήσεις της σύστασης της FATF και καθιστά έτσι άνευ σημασίας το κατά πόσο το κύριο αδίκημα ενέπιπτε στην ποινική δικαιοδοσία του κράτους όπου έλαβε χώρα το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με αποτέλεσμα τα κράτη να μπορούν να εφαρμόζουν χαμηλότερο βαθμό πρόθεσης και να υποχρεούνται να διασφαλίζουν ότι η προηγούμενη ή παράλληλη καταδίκη για το κύριο αδίκημα και η ακριβής στοιχειοθέτηση του κύριου αδικήματος δεν αποτελούν προϋπόθεση για την καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η Σύμβαση της Βαρσοβίας υπογράφηκε από 26 κράτη μέλη της ΕΕ, εκ των οποίων μόνο τα 17 την έχουν επικυρώσει μέχρι σήμερα. Η ΕΕ την έχει υπογράψει αλλά δεν την έχει επικυρώσει ακόμη. Η παρούσα πρόταση οδηγίας θα αποτελέσει σημαντικό βήμα προς την επικύρωση της Σύμβασης της Βαρσοβίας από την ΕΕ.

Η παρούσα πρόταση αποσκοπεί στην εφαρμογή των προαναφερθέντων διεθνών απαιτήσεων. Σε ορισμένους τομείς δεν περιορίζεται στις εν λόγω απαιτήσεις: θεσπίζει ελάχιστο επίπεδο

⁶ Η FATF είναι ο σημαντικότερος διεθνής οργανισμός καθορισμού προτύπων στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και 15 κράτη μέλη είναι μέλη της FATF, και τα υπόλοιπα 13 κράτη μέλη είναι μέλη της «MONEYVAL», παρόμοιου με την FATF περιφερειακού οργανισμού που διενεργεί ασκήσεις αυτοαξιολόγησης και αμοιβαίας αξιολόγησης των μέτρων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης.

των μέγιστων κυρώσεων και ποινικοποιεί την αυτονομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες – δηλαδή περιπτώσεις στις οποίες το πρόσωπο που νομιμοποιεί έσοδα από παράνομες δραστηριότητες έχει επίσης διαπράξει το κύριο αδίκημα, αν και η αυτονομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιορίζεται στη μετατροπή ή μεταβίβαση και στην απόκρυψη ή συγκάλυψη. Ο κατάλογος που προβλέπεται στην παρούσα πρόταση περιλαμβάνει, πέρα από τις γενικές κατηγορίες αδικημάτων που προβλέπονται στον κατάλογο κύριων αδικημάτων που καθιερώθηκε από τη FATF και τη Σύμβαση της Βαρσοβίας, το ηλεκτρονικό έγκλημα και τα αδικήματα που διέπονται από ενωσιακή νομοθεσία που ορίζει τα κύρια αδικήματα, με αναφορά στις σχετικές νομοθετικές πράξεις της ΕΕ.

- **Συνοχή με ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η παρούσα πρόταση εντάσσεται στο πλαίσιο του παγκόσμιου αγώνα κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω της εφαρμογής της σύστασης αριθ. 3 της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), δηλαδή του διακυβερνητικού οργανισμού που καθορίζει και προωθεί την εφαρμογή διεθνών προτύπων στον εν λόγω τομέα, και μέσω της εφαρμογής των σχετικών διεθνών συμβάσεων. Αποτελεί επίσης μέρος των ευρύτερων προσπαθειών που καταβάλλονται σε επίπεδο ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας μέσω της ενίσχυσης της κατασταλτικής δράσης κατά των εγκληματικών οργανώσεων και όσων χρηματοδοτούν την τρομοκρατία.

Στο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια που εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2015⁷ ζητούνται συμπληρωματικά μέτρα στον τομέα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια τόνιζε ότι «πρωταρχικός στόχος του οργανωμένου εγκλήματος είναι το κέρδος» και ζητούσε την ενίσχυση της ικανότητας των αρχών επιβολής του νόμου να αντιμετωπίζουν τη χρηματοδότηση του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ υπογράμμιζε ότι τα «διεθνή εγκληματικά δίκτυα χρησιμοποιούν νόμιμες επιχειρηματικές δομές για να αποκρύπτουν την πηγή των κερδών τους, απαιτείται, συνεπώς, η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της διείσδυσης του οργανωμένου εγκλήματος στις νόμιμες οικονομικές δραστηριότητες». Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια αποσκοπούσε επίσης στην αντιμετώπιση του δεσμού μεταξύ τρομοκρατίας και οργανωμένου εγκλήματος και υπογράμμιζε ότι το οργανωμένο έγκλημα τροφοδοτεί την τρομοκρατία μέσα από διαύλους όπως η προμήθεια όπλων, η χρηματοδότηση μέσω του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και η διείσδυση στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Η Επιτροπή παρουσίασε στις 2 Φεβρουαρίου 2016 σχέδιο δράσης για την περαιτέρω ενίσχυση της καταπολέμησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Μία από τις κεντρικές δράσεις του σχεδίου προέβλεπε τη μελέτη ενδεχόμενης πρότασης κανονισμού για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό του ποινικού αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (με εφαρμογή του στα περί την τρομοκρατία εγκλήματα και άλλες σοβαρές αξιόποινες πράξεις) και την επίτευξη προσέγγισης των κυρώσεων. Το σκεπτικό ήταν ότι οι τρομοκράτες συχνά καταφεύγουν σε προϊόντα εγκλήματος για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους και κατά τη διαδικασία αυτή χρησιμοποιούν συστήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα συνέβαλλε, επομένως, στην αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2016 σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη συνέχεια που δόθηκε στο ψήφισμα της επιτροπής CRIM

⁷ COM(2015)185 final της 28ης Απριλίου 2015.

(2015/2110(INI))⁸ υπογράμμισε επίσης ότι η συμμετοχή σε εγκληματικές δραστηριότητες ενδέχεται να συνδέεται με τρομοκρατικά εγκλήματα και ζήτησε την αυστηροποίηση της νομοθεσίας της ΕΕ για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση της τρομοκρατίας.

Η παρούσα πρόταση θα ενισχύσει επίσης τα υφιστάμενα μέτρα που αποσκοπούν στον εντοπισμό, τη διακοπή και την πρόληψη της κατάχρησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ιδίως την 4^η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁹ (4AMLD) που θέτει κανόνες σχεδιασμένους για την πρόληψη της κατάχρησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και τον κανονισμό για τις μεταφορές χρηματικών ποσών¹⁰. Ως ημερομηνία μεταφοράς της οδηγίας 4AMLD και του κανονισμού (ΕΕ) 2015/847 στο εθνικό δίκαιο προβλέπεται η 1η Ιανουαρίου 2017. Στις 5 Ιουλίου 2016 παρουσιάστηκε μια σειρά τροποποιήσεων της οδηγίας 4AMLD¹¹, με σκοπό την ενίσχυση του πλαισίου πρόληψης κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ιδίως μέσω της αντιμετώπισης αναδυόμενων κινδύνων και της αύξησης της ικανότητας των αρμόδιων αρχών όσον αφορά την πρόσβαση στην πληροφόρηση και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Οι εν λόγω νομικές πράξεις συμβάλλουν στην πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και διευκολύνουν τις έρευνες στις σχετικές υποθέσεις. Δεν αντιμετωπίζουν, ωστόσο, το ζήτημα που θέτει η παρούσα πρωτοβουλία, δηλαδή την έλλειψη ομοιόμορφου ορισμού του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τις διαφορές στο είδος και το επίπεδο των σχετικών κυρώσεων ανά την Ένωση. Μετά την έγκριση της προτεινόμενης οδηγίας από τους συννομοθέτες, η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσο είναι απαραίτητη η αναθεώρηση της οδηγίας 4AMLD με σκοπό την ευθυγράμμιση του ορισμού της «εγκληματικής δραστηριότητας» με τον ορισμό που αποτυπώνεται στην παρούσα οδηγία.

Επιπλέον, η παρούσα πρόταση ενισχύει και συμπληρώνει το ποινικό νομικό πλαίσιο όσον αφορά αδικήματα σχετικά με τρομοκρατικές ομάδες, ιδίως την πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας¹² που περιλαμβάνει περιεκτικό ορισμό του αδικήματος της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ο οποίος δεν καλύπτει μόνο τα τρομοκρατικά εγκλήματα αλλά και τα εγκλήματα που σχετίζονται με την τρομοκρατία, όπως η στρατολόγηση, η εκπαίδευση και η προπαγάνδα.

⁸ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2013 σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα, τη διαφθορά και τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες: συστάσεις για δράσεις και πρωτοβουλίες που πρέπει να αναληφθούν (2013/2107(INI)).

⁹ Οδηγία 2015/849/ΕΚ σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 141 της 5.6.2015).

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2015/847 περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και περί κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1781/2006 (ΕΕ L 141 της 5.6.2015).

¹¹ COM(2016) 450 final της 5ης Ιουλίου 2016.

¹² COM(2015) 625 final της 2ας Δεκεμβρίου 2015.

Η παρούσα πρόταση συμπληρώνει την οδηγία 2014/42/ΕΕ¹³ που στοχεύει στη θέσπιση κοινών ελάχιστων κανόνων για τον εντοπισμό, την ανίχνευση και τη δήμευση προϊόντων εγκλήματος ανά την ΕΕ και την απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ¹⁴ του Συμβουλίου που ποινικοποιεί τη συμμετοχή σε οργανωμένες εγκληματικές ομάδες και την παροχή «προστασίας» έναντι χρημάτων, και ενισχύει έτσι την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος.

Επιπλέον, η παρούσα πρόταση θα συμπληρώσει διάφορες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ που απαιτούν από τα κράτη μέλη την ποινικοποίηση ορισμένων μορφών νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Θα αντικαταστήσει εν μέρει την απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ¹⁵ του Συμβουλίου όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα πρόταση. Η απόφαση-πλαίσιο αποσκοπεί στην προσέγγιση των εθνικών κανόνων σχετικά με τη δήμευση και με ορισμένες μορφές νομιμοποίησης προσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τους οποίους όφειλαν τα κράτη μέλη να θεσπίσουν σύμφωνα με τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες.

- **Συνοχή με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η προτεινόμενη οδηγία ευθυγραμμίζεται με τους στόχους πολιτικής της Ένωσης και ιδίως:

- Την καταπολέμηση των εγκλημάτων που επηρεάζουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Το δεύτερο πρωτόκολλο της σύμβασης σχετικά με τη προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το οποίο καταρτίστηκε βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, απαιτεί από τα κράτη μέλη την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως η απάτη και η δωροδοκία, όπως ορίζονται στη σύμβαση σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και τα πρωτόκολλά της. Τον Ιούλιο του 2012¹⁶ η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση οδηγίας σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, που θα αντικαταστήσει τη σύμβαση και τα πρωτόκολλά της για τα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Θα εισαγάγει νέα ποινικά αδικήματα εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και προβλέπει ότι η νομιμοποίηση εσόδων που προέρχονται από την τέλεση των εν λόγω αδικημάτων θα πρέπει να ποινικοποιηθεί. Η πρόταση δεν θίγει τους κανόνες ποινικού δικαίου σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
- Την καταπολέμηση της διακίνησης, κατανάλωσης και διάθεσης ναρκωτικών, όπως προβλέπεται στη Στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2013-2020)¹⁷.
- Την καταπολέμηση εγκληματικών δραστηριοτήτων όπως η παράνομη εμπορία άγριων ειδών. Στην ανακοίνωσή της με τίτλο «Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση της παράνομης εμπορίας άγριων ειδών» του 2016¹⁸, η Επιτροπή

¹³ Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014).

¹⁴ Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

¹⁵ Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος (ΕΕ L 182 της 5.7.2001, σ. 1-2).

¹⁶ COM (2012) 363 final της 11ης Ιουνίου 2012.

¹⁷ Στρατηγική της ΕΕ για τα ναρκωτικά (2013-2020), (ΕΕ C 402 της 29.12.2012).

¹⁸ COM (2016) 87 final της 26ης Φεβρουαρίου 2016.

κάλεσε τα κράτη μέλη να αναθεωρήσουν την εθνική νομοθεσία τους σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα αδικήματα που συνδέονται με την παράνομη εμπορία άγριων ειδών μπορούν να αντιμετωπίζονται ως κύρια αδικήματα.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Νομική βάση για την πρόταση αποτελεί το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, το οποίο προσδιορίζει το ξέπλυμα χρήματος ως ένα από τα αδικήματα με ιδιαίτερη διασυνοριακή διάσταση. Δίνει τη δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να θεσπίζουν ελάχιστους αναγκαίους κανόνες για τον ορισμό του ξεπλύματος χρήματος, μέσω οδηγιών που έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

• Μεταβλητή γεωμετρία

Η απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος που ισχύει σήμερα εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη.

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στις Συνθήκες, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία ενδέχεται να αποφασίσουν να συμμετάσχουν στην έκδοση της παρούσας πρότασης. Επίσης, διατηρούν αυτή τη δυνατότητα επιλογής μετά την έκδοση της πρότασης.

Σύμφωνα με το πρωτόκολλο 22 για τη θέση της Δανίας, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση από το Συμβούλιο μέτρων σύμφωνα με τον Τίτλο V της ΣΛΕΕ (εξαιρουμένων των «μέτρων περί καθορισμού των τρίτων χωρών των οποίων οι υπήκοοι πρέπει να διαθέτουν θεώρηση για να διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών ή μέτρων που αφορούν τη θεώρηση ενιαίου τύπου»). Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που ισχύουν επί του παρόντος, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της πρότασης αυτής και δεν δεσμεύεται από αυτήν.

• Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Είναι εύκολο για τους εγκληματίες και όσους χρηματοδοτούν την τρομοκρατία να διακινούν τα κεφάλαιά τους πέρα από τα σύνορα με σκοπό τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής τους. Οι εγκληματικές οργανώσεις και τα δίκτυα τρομοκρατών δραστηριοποιούνται σε διάφορα κράτη μέλη. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στη νόμιμη ευρωπαϊκή οικονομία είναι συχνό φαινόμενο. Στοιχεία για την ύπαρξη επενδύσεων που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα απαντώνται σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ¹⁹.

Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος εμφανίζουν όλο και περισσότερο την τάση να αποκρύπτουν και να επανεπενδύουν περιουσιακά στοιχεία σε κράτη μέλη άλλα από εκείνο στο οποίο διαπράττεται το έγκλημα από το οποίο προήλθαν τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία²⁰. Αυτό καθιστά πολύ πιο περίπλοκη για τις αρμόδιες αρχές την καταπολέμηση σοβαρών μορφών του διασυνοριακού οργανωμένου εγκλήματος σε ολόκληρη την ΕΕ και επηρεάζει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς νοθεύοντας τον ανταγωνισμό με

¹⁹ From illegal markets to legitimate businesses: the portfolio of organised crime in Europe (Από τις παράνομες αγορές στις νόμιμες επιχειρήσεις: το χαρτοφυλάκιο του οργανωμένου εγκλήματος στην Ευρώπη), τελική έκθεση του σχεδίου OCP – Organised Crime Portfolio, Μάρτιος 2015.

²⁰ Ομοίως.

νομιμοφανείς επιχειρήσεις και υπονομεύοντας την εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Οι δημόσιες αρχές και οι επαγγελματίες που ασχολούνται με υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αντιμετωπίζουν τη διασυννοριακή διάσταση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην καθημερινή τους εργασία. Οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) των κρατών μελών της ΕΕ, που είναι υπεύθυνες τόσο για την ανάλυση συναλλαγών για τις οποίες υφίστανται υποψίες ότι συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όσο και για τη διάδοση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων στις αρμόδιες αρχές, συνεργάζονται τακτικά προκειμένου να εκπληρώσουν την αποστολή τους. Ενδεικτικός είναι ο αριθμός αιτήσεων παροχής πληροφοριών και συνεργασίας που διαβιβάζονται μέσω του δικτύου FIU.Net, του εργαλείου ανταλλαγής πληροφοριών των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών της ΕΕ: το 2014 πραγματοποιήθηκαν 12 076 ανταλλαγές πληροφοριών, αριθμός που αυξήθηκε σε 17 149 το 2015²¹. Το ποσοστό αναφορών ύποπτων συναλλαγών (ΑΥΣ) που αφορούν άλλα κράτη μέλη της ΕΕ ποικίλλει σημαντικά ανάλογα με το κράτος μέλος. Τα περισσότερα κράτη μέλη δεν διαθέτουν ακριβή στοιχεία, ωστόσο πολλά έχουν υπολογίσει ότι ο αριθμός ΑΥΣ με διασυννοριακή διάσταση κυμαίνεται μεταξύ 30% και 50% του αριθμού ΑΥΣ που κοινοποιούνται στις αρμόδιες αρχές²².

Η διεξαγωγή ποινικών ερευνών σε υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που αφορούν περισσότερα του ενός κράτη μέλη της ΕΕ είναι συχνό φαινόμενο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις ενός κράτους μέλους, το 10 με 15% των περιπτώσεων έχουν διασυννοριακή διάσταση. Σε δύο κράτη μέλη η ίδια εκτίμηση ανέρχεται σε 20%, ενώ σε άλλα δύο σε 70%. Πέντε κράτη μέλη εκτιμούν ότι το ποσοστό ερευνών που αφορούν υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με διασυννοριακό χαρακτήρα κυμαίνεται μεταξύ 38% και 50%. Ένα κράτος μέλος δήλωσε ότι περίπου το 50% των κύριων ποινικών αδικημάτων διαπράττονται στο εξωτερικό²³.

Η διασυννοριακή διάσταση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η ανάγκη αντιμετώπισης του φαινομένου μέσω της δικαστικής συνεργασίας των κρατών μελών επιβεβαιώνεται από τον αριθμό υποθέσεων που καταχωρούνται από τα κράτη μέλη και τους εισαγγελείς-συνδέσμους της Eurojust. Η Eurojust καταχώρισε 724 υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μεταξύ 2012 και Ιουλίου 2015, με τον αριθμό των υποθέσεων να αυξάνεται από 193 το 2013 σε 286 το 2015. Μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 30ής Σεπτεμβρίου 2016, η Eurojust καταχώρισε 212 υποθέσεις. Από τις 160 συντονιστικές συνεδριάσεις που οργάνωσε η Eurojust μεταξύ Ιανουαρίου και Απριλίου 2015, το 1/8 (12,5%) αφορούσε τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το διπλάσιο δηλαδή από το αντίστοιχο ποσοστό του 2014. Σε ό,τι αφορά τις υποθέσεις της Eurojust, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι ένας τομέας συνεχούς ανάπτυξης.

Αν δεν αναληφθεί κατάλληλη δράση σε επίπεδο ΕΕ, είναι πιθανό το μέγεθος του προβλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες να διογκωθεί σημαντικά τα επόμενα χρόνια. Οι δικαστικές αρχές και οι αρχές επιβολής του νόμου θα συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αντιμετώπιση των πιο σύνθετων περιπτώσεων

²¹ Πηγή: Ευρωπόλ.

²² Απαντήσεις των κρατών μελών στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης.

²³ Ομοίως.

νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με αποτέλεσμα να δίνεται στους δράστες η δυνατότητα άγρας αρμόδιου δικαστηρίου σε χώρα της ΕΕ που δεν εντάσσει, ή εντάσσει λιγότερο αποτελεσματικά και ολοκληρωμένα, ορισμένες εγκληματικές δραστηριότητες στο νομοθετικό της πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η συνέχιση των δραστηριοτήτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα έχει τελικά ευρύτερο κοινωνικό κόστος μέσω της συνεχιζόμενης εγκληματικής δραστηριότητας και της απώλειας φορολογικών εσόδων και ενδεχομένως θα διευκολύνει τη συνέχιση της χρηματοδότησης τρομοκρατικών ομάδων.

- **Αναλογικότητα**

Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 της ΣΕΕ, η προτεινόμενη νέα οδηγία περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία και αναλογικά για την εφαρμογή των διεθνών υποχρεώσεων και προτύπων, ιδίως όσον αφορά την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, σύμφωνα με τις συστάσεις της FATF και τη Σύμβαση της Βαρσοβίας. Η τελευταία δεν περιορίζεται στη σύσταση της FATF, καθιστώντας άνευ σημασίας το κατά πόσο το κύριο αδίκημα υπαγόταν στην ποινική δικαιοδοσία του κράτους όπου έλαβε χώρα το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και απαιτώντας από τα κράτη να εξασφαλίζουν ότι η προηγούμενη ή παράλληλη καταδίκη για το κύριο αδίκημα και η ακριβής στοιχειοθέτηση του κύριου αδικήματος δεν αποτελούν προϋπόθεση για την καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Η πρόταση επεξεργάζεται τις εν λόγω υποχρεώσεις όποτε είναι απαραίτητο, με σκοπό τη βελτίωση της διασυννοριακής συνεργασίας και της ανταλλαγής πληροφοριών και την αποτροπή της εκμετάλλευσης εκ μέρους των εγκληματιών των διαφορών που υφίστανται μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών προς όφελός τους (για παράδειγμα, μέσω της ποινικοποίησης της αυτονομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες —αν και περιορίζεται στη μετατροπή ή μεταβίβαση και στην απόκρυψη ή συγκάλυψη— και της επιβολής ελάχιστων ορίων για μέγιστες κυρώσεις). Ο κατάλογος κύριων αδικημάτων που θεσπίζει η παρούσα πρόταση βασίζεται επίσης στις κατηγορίες κύριων αδικημάτων που περιλαμβάνονται στις συστάσεις της FATF και στο παράρτημα της Σύμβασης της Βαρσοβίας, με δύο εξαιρέσεις: η παρούσα πρόταση περιλαμβάνει επίσης το ηλεκτρονικό έγκλημα και την κατάχρηση κεφαλαίων ως κύρια αδικήματα.

Η πρόταση καθορίζει το πεδίο εφαρμογής των αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με σκοπό να καλύψει το σύνολο συναφών συμπεριφορών, περιορίζοντάς το ταυτόχρονα σε ό,τι είναι αναγκαίο και αναλογικό.

- **Επιλογή του νομικού μέσου**

Σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της σοβαρής εγκληματικότητας με διασυννοριακή διάσταση, συμπεριλαμβανομένης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας ισχύουσας νομοθεσίας**

Καμία εκ των υστέρων αξιολόγηση δεν έχει διενεργηθεί σε υφιστάμενες διατάξεις όσον αφορά την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (δηλαδή άρθρο 1 στοιχείο β) και άρθρο 2 της απόφασης-πλαισίου 2001/500/ΔΕΥ).

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Η Επιτροπή έχει λάβει υπόψη τα αποτελέσματα μιας έρευνας που διενεργήθηκε από εξωτερικό σύμβουλο το 2013, η οποία αξιολογούσε, μεταξύ άλλων, τη συμμόρφωση των κρατών μελών με τις συστάσεις της FATF, συμπεριλαμβανομένης της σύστασης για την ποινικοποίηση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η πλειονότητα όσων απάντησαν στο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο του 2013 θεωρούσαν ότι ένας ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε επίπεδο ΕΕ θα ήταν αποτελεσματικός ως προς την αντιμετώπιση των διασυνοριακών πτυχών του εν λόγω εγκλήματος. Από την έρευνα φάνηκε επίσης ότι υπάρχει γενική στήριξη για την εναρμόνιση όσον αφορά το εύρος των κύριων αδικημάτων και ότι οι υφιστάμενες διαφορές παρέχουν στους εγκληματίες τη δυνατότητα να νομιμοποιούν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες σε χώρες όπου τα ανάλογα μέτρα θεωρούνται πιο αδύναμα. Αυτό δημιουργεί πρακτικά προβλήματα για τις αρμόδιες αρχές σε διασυνοριακό επίπεδο. Η έρευνα αποτύπωνε επίσης τη γενική στήριξη μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών για την εναρμόνιση της ποινικοποίησης της αυτονομιοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω μέτρου της ΕΕ.

Τον Οκτώβριο του 2016, η Επιτροπή προέβη σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη σχετικά με τις υφιστάμενες σε εθνικό επίπεδο διατάξεις τους όσον αφορά την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ζητώντας επικαιροποιημένες πληροφορίες βάσει δελτίου ανά χώρα για κάθε κράτος μέλος. Τα αποτελέσματα της εν λόγω διαβούλευσης εξετάστηκαν κατά τη διάρκεια συνάντησης με τα κράτη μέλη που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2016, όπου συζητήθηκαν οι διαφορετικές προσεγγίσεις σε ζητήματα όπως τα κύρια αδικήματα, η απαίτηση της προηγούμενης καταδίκης ή στοιχειοθέτησης του κύριου αδικήματος, η ποινικοποίηση της αυτονομιοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και το επίπεδο των κυρώσεων.

Τον Νοέμβριο του 2016, η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη εκπροσώπων νομικών ενώσεων όσον αφορά το σχέδιο προτεινόμενης οδηγίας της Επιτροπής, όπως παρουσιάστηκε στον χάρτη πορείας. Σε γενικές γραμμές, τα ενδιαφερόμενα μέρη υπογράμμισαν την ανάγκη εναρμόνισης των αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και των σχετικών κυρώσεων με σκοπό την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε όλη την ΕΕ κατά τρόπο ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ανέφεραν ότι σημειώθηκαν συχνά περιπτώσεις στις οποίες οι διαφορετικοί ορισμοί εμπόδισαν την αποτελεσματική διασυνοριακή συνεργασία κατά τη δίωξη πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η εξάλειψη των σημαντικών διαφορών που υφίστανται στους αντίστοιχους ορισμούς του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα καταστήσει δυνατή τη βελτίωση της διασυνοριακής ανταλλαγής πληροφοριών και της συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Η ευθυγράμμιση του επιπέδου των κυρώσεων που επιβάλλονται για αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα συμβάλει επίσης στην αποτελεσματικότερη επιβολή και αποτροπή σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η Επιτροπή ζήτησε επίσης τη γνώμη οργανισμών της ΕΕ που είναι επιφορτισμένοι με τη στήριξη της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη και άλλες πληροφορίες, όπως η επικαιροποιημένη έκθεση της Eurostat σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς και τα πορίσματα του σχεδίου ECOLEF²⁴. Παράλληλα, στηρίχτηκε σε άλλες σχετικές εκθέσεις των εν λόγω οργανισμών, όπως η πρόσφατη έκθεση τυπολογιών σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που εξέδωσε η Moneyval το 2015²⁵.

• **Εκτίμηση των επιπτώσεων**

Δεδομένου ότι η πρόταση οδηγίας ενσωματώνει κυρίως διεθνείς υποχρεώσεις και πρότυπα, η παρούσα πρόταση παρουσιάζεται κατ' εξαίρεση χωρίς εκτίμηση επιπτώσεων.

Ωστόσο, η παρούσα πρόταση βασίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω των εξωτερικών μελετών και αξιολογήσεων που περιγράφονται ανωτέρω και στις ποικίλες διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενα μέρη.

Εξετάστηκαν διάφορες προσεγγίσεις για τις οποίες αξιοποιήθηκαν τα διαθέσιμα στοιχεία:

1) Μη νομοθετική δράση σε επίπεδο ΕΕ ή σε εθνικό επίπεδο που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, κατευθυντήριες οδηγίες, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, την επιμόρφωση και την κατάρτιση πινάκων αντιστοιχίας για κύρια αδικήματα.

2) Περιορισμός της πρότασης στις συστάσεις της FATF, με προσαρμογή του ορισμού της ΕΕ για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, με την παροχή μεγάλης διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη σε άλλους τομείς.

3.1) Πρόταση που μεταφέρει τις διατάξεις της Σύμβασης της Βαρσοβίας στο ενωσιακό δίκαιο, με άρση της απαίτησης περί απόδειξης του κύριου αδικήματος που συνδέεται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

3.2) Πρόταση που μεταφέρει τις διατάξεις της Σύμβασης της Βαρσοβίας στο ενωσιακό δίκαιο, αλλά υπερβαίνει τις διεθνείς υποχρεώσεις σε ορισμένες πτυχές, ώστε να περιλαμβάνει ορισμό των κύριων αδικημάτων, να ποινικοποιεί την αυτονομιοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και να επιβάλλει ελάχιστα και/ή μέγιστα όρια κυρώσεων.

4) Πρόταση που καθορίζει τις διάφορες προϋποθέσεις και στοιχεία του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (συμπεριλαμβανομένων των ορισμών της μετατροπής/μεταβίβασης περιουσίας, της απόκρυψης, απόκτησης, κτήσης και χρήσης των προϊόντων εγκλήματος), που ακολουθεί προσέγγιση για όλα τα εγκλήματα και προβλέπει ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από αμέλεια.

²⁴ Unger, B (και άλλοι), τελική έκθεση του σχεδίου ECOLEF (The Economic and Legal Effectiveness of Anti Money Laundering and Combating Terrorist Financing Policy), με τίτλο «The economic and legal effectiveness of Anti-Money Laundering and Combatting Terrorist Financing policy» (Η οικονομική και νομική αποτελεσματικότητα της πολιτικής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας), Φεβρουάριος 2013.

²⁵ Έκθεση τυπολογιών σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από οργανωμένες παράνομες δραστηριότητες, Moneyval, Απρίλιος 2015.

Βάσει των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν και των προηγούμενων αξιολογήσεων που περιγράφονται ανωτέρω, η Επιτροπή επέλεξε μια προσέγγιση που προβλέπει ελάχιστη εναρμόνιση σύμφωνα με τις διατάξεις της Σύμβασης της Βαρσοβίας, και η οποία υπερβαίνει τις διεθνείς υποχρεώσεις μόνο στους τομείς αυτούς όπου η δράση έχει αποδείξιμα οφέλη όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία, ενώ παράλληλα σέβεται τις εθνικές παραδόσεις και την εθνική νομολογία και διασφαλίζει τη συνέπεια με τη νομοθεσία της ΕΕ, δηλ. εξασφαλίζει ότι όλα τα αδικήματα, όπως ορίζονται στις νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, μπορούν να θεωρηθούν κύρια αδικήματα όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

- **Καταλληλότητα του κανονιστικού πλαισίου και απλούστευση**

Η πρόταση στοχεύει στη θέσπιση διεθνών υποχρεώσεων και προτύπων στην έννομη τάξη της ΕΕ και στην επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου ώστε να ανταποκρίνεται επαρκώς στο διασυνοριακό φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αυτό θα βοηθήσει τα κράτη μέλη κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή των συναφών διατάξεων.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η θέσπιση, η υλοποίηση και η εφαρμογή της ποινικοποίησης πρέπει να πραγματοποιηθούν με πλήρη σεβασμό των υποχρεώσεων των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών υπόκειται στους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, δηλαδή υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας σε σχέση με τον θεμιτό σκοπό της πραγματικής επίτευξης στόχων γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζονται από την Ένωση ή την ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων, προβλέπεται από τη νομοθεσία και σέβεται την ουσία των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Πολλά θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων πρέπει να ληφθούν υπόψη από την άποψη αυτή. Δικαιώματα που είναι ιδιαίτερα σημαντικά όσον αφορά τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα που περιλαμβάνονται στον τίτλο Ι του Χάρτη σχετικά με την ελευθερία και την ασφάλεια (άρθρο 6 του Χάρτη), το δικαίωμα ιδιοκτησίας (άρθρο 17 του Χάρτη), το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου (άρθρο 47 του Χάρτη), το τεκμήριο αθωότητας και τα δικαιώματα της υπεράσπισης (άρθρο 48 του Χάρτη), τις αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιοποιώνων πράξεων και ποινών (άρθρο 49 του Χάρτη) και το δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη (*ne bis in idem*, άρθρο 50 του Χάρτη).

Όλα τα μέτρα που θεσπίζονται από την Ένωση και τα κράτη μέλη της σε σχέση με την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όπως προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, καθώς και ο προσδιορισμός των ποινικών και μη ποινικών κυρώσεων σχετικά με αυτά, πρέπει να διέπονται από την αρχή της νομιμότητας και της αναλογικότητας των ποινικών αδικημάτων και ποινών, το τεκμήριο της αθωότητας και τα δικαιώματα υπεράσπισης, και θα πρέπει να αποκλείουν κάθε μορφή αυθαιρεσίας.

Ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων εν γένει και η αρχή της αναλογικότητας τηρείται μέσω του περιορισμού του πεδίου εφαρμογής των αδικημάτων σε ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο ώστε να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική δίωξη των πράξεων που συνιστούν ιδιαίτερη απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η πρόταση δεν έχει άμεσες δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Ένωση.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η εφαρμογή της οδηγίας θα παρακολουθείται από την Επιτροπή βάσει των πληροφοριών που παρέχονται από τα κράτη μέλη σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί ώστε να τεθούν σε ισχύ οι αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφώνονται με την οδηγία.

Η Επιτροπή υποβάλλει, δύο έτη μετά τη λήξη της προθεσμίας για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, στην οποία αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Δεν κρίνονται αναγκαία επεξηγηματικά έγγραφα σχετικά με τη μεταφορά.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Άρθρο 1: Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής. – Η διάταξη αυτή καθορίζει τον σκοπό και το πεδίο εφαρμογής του σχεδίου οδηγίας και, ειδικότερα, θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα των αδικημάτων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 2: Ορισμοί. – Η διάταξη αυτή παρέχει ορισμούς για την «περιουσία» (σε σχέση με το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, πρβλ. άρθρο 3) σύμφωνα με το κεκτημένο της ΕΕ²⁶ και τα «νομικά πρόσωπα» (σε σχέση με την υποχρέωση θέσπισης ευθύνης των νομικών προσώπων, πρβλ. άρθρο 6).

Η διάταξη αυτή περιέχει ορισμούς του όρου «εγκληματικές δραστηριότητες» που συνιστούν κύρια αδικήματα για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ενώ επιτρέπει στα κράτη μέλη να ακολουθούν διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τα κύρια αδικήματα για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (με επιλογή μεταξύ μιας προσέγγισης για όλα τα εγκλήματα, καταλόγων κύριων αδικημάτων, καταλόγων αδικημάτων με ελάχιστη ποινή). Το εύρος των εγκληματικών δραστηριοτήτων από τις οποίες προέρχεται η περιουσία που νομιμοποιείται, όπως αναφέρονται στην εν λόγω διάταξη, συνάδει με τη σύσταση αριθ. 3 της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης που απαιτεί, ανεξαρτήτως της προσέγγισης που ακολουθείται για την περιγραφή των κύριων αδικημάτων, να περιλαμβάνονται τα αδικήματα από έναν κατάλογο συγκεκριμένων κατηγοριών αδικημάτων. Ο κατάλογος της εν λόγω διάταξης συνάδει επίσης με το άρθρο 9 παράγραφος 4 της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και

²⁶ Πανομοιότυπο με το άρθρο 2 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 85).

δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας του 2005 (CETS αριθ. 198) που απαιτεί από τα μέρη της σύμβασης να εφαρμόζουν το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στις κατηγορίες κύριων αδικημάτων που περιλαμβάνονται στο παράρτημα της σύμβασης. Οι κατηγορίες που καθόρισε η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης και οι κατηγορίες στο παράρτημα της σύμβασης αντιστοιχούν στο εύρος των εγκληματικών δραστηριοτήτων που απαριθμούνται στο άρθρο 2 της παρούσας πρότασης, με μία εξαίρεση: η παρούσα πρόταση περιλαμβάνει επίσης το ηλεκτρονικό έγκλημα ως κύριο αδίκημα, όπως εξηγείται παρακάτω.

Ωστόσο, οι εν λόγω κατηγορίες απλώς απαριθμούνται και δεν ορίζονται από τη FATF ούτε στη σύμβαση του 2005, και αφήνουν έτσι ευρύ περιθώριο για εθνικές διαφορές όσον αφορά το εύρος των κύριων αδικημάτων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα σε ορισμένα κράτη μέλη το πεδίο εφαρμογής των κύριων αδικημάτων που περιλαμβάνονται στις εθνικές διατάξεις να είναι ιδιαίτερα περιορισμένο. Επιπλέον, δεν υπάρχει ενιαία, κοινή συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τις βασικές παράνομες δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η περιουσία που νομιμοποιείται.

Σύμφωνα με τις διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Ομάδα, οι διαφορετικές απόψεις όσον αφορά το ποια αδικήματα μπορούν να οδηγήσουν σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες καθιστούν δύσκολη την πρόληψη χρηματοοικονομικών συναλλαγών που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη δίωξή της σε διασυνοριακό επίπεδο προκειμένου να προσδιοριστεί αν αυτή πράγματι τελέστηκε. Αντίστοιχα, η Eurojust αναφέρθηκε, στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης, στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη κατά τη διερεύνηση και τη δίωξη διασυνοριακών υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εξαιτίας της φύσης του εν λόγω αδικήματος ως παρεπόμενου. Άλλα ενδιαφερόμενα μέρη ανέφεραν επίσης ότι οι διαφορές που υφίστανται όσον αφορά τα κύρια αδικήματα οδηγούν σε εμπόδια στη διασυνοριακή συνεργασία. Καθώς τα κράτη μέλη, όταν δέχονται αιτήματα συνεργασίας σε έρευνες ή διώξεις όσον αφορά υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, συχνά απαιτούν το κύριο αδίκημα να θεωρείτο κύριο αδίκημα και στη δική τους έννομη τάξη εάν η πράξη είχε διαπραχθεί στο έδαφός τους, η συνεργασία δεν είναι πάντα δυνατή και οι εγκληματίες καταφέρνουν να νομιμοποιήσουν επιτυχώς τα προϊόντα των εγκληματικών τους πράξεων.

Όποτε υπάρχει υφιστάμενη νομοθεσία στο κεκτημένο της ΕΕ η οποία ορίζει οποιοδήποτε από τα κύρια αδικήματα, γίνεται αναφορά στη σχετική νομοθετική πράξη της ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλα τα αδικήματα που περιγράφονται στην εν λόγω νομοθετική πράξη της ΕΕ μπορούν να οδηγήσουν σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αυτό θα συμβάλει στη μείωση των υφιστάμενων αποκλίσεων και στην ενίσχυση μιας εκτενέστερης κοινής αντίληψης.

Επιπλέον, πρέπει να αντιμετωπιστεί η αυξανόμενη απειλή του ηλεκτρονικού εγκλήματος και των επιθέσεων κατά των συστημάτων πληροφοριών, ιδίως οι επιθέσεις που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα. Το ηλεκτρονικό έγκλημα είναι ο μόνος τομέας εγκληματικότητας που αναφέρεται στο άρθρο 83 της ΣΛΕΕ ο οποίος δεν απαριθμείται στις κατηγορίες αδικημάτων που έχουν καθορίσει η Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης και η Σύμβαση της Βαρσοβίας. Λόγω της έλλειψης αξιόπιστων στοιχείων και ερευνών οι δημοσιονομικές επιπτώσεις του ηλεκτρονικού εγκλήματος και το μέγεθος των σχετικών εσόδων είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν, ωστόσο φαίνεται από ορισμένες περιπτώσεις ότι τα προϊόντα του ηλεκτρονικού εγκλήματος νομιμοποιούνται μέσω σύνθετων συστημάτων που περιλαμβάνουν

τόσο παραδοσιακές όσο και νέες μεθόδους πληρωμής²⁷. Προκειμένου να εξαλειφθεί το οικονομικό κίνητρο στο οποίο αποβλέπουν πολλές δραστηριότητες ηλεκτρονικού εγκλήματος, η εν λόγω διάταξη χαρακτηρίζει το ηλεκτρονικό έγκλημα, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που ορίζονται στην οδηγία 2013/40/ΕΕ²⁸, ως κύριο αδίκημα για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 3: Αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. – Η εν λόγω διάταξη ορίζει τα αδικήματα που θα πρέπει να θεωρούνται αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από τα κράτη μέλη.

Η διάταξη εφαρμόζει το άρθρο 9 παράγραφος 1 της Σύμβασης της Βαρσοβίας μέσω του καθορισμού των ουσιαστικών στοιχείων του τι συνιστά νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, δηλ. η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας που προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της (παράγραφος 1 στοιχείο α)) και η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ευρίσκεται, ή την κυριότητα επί περιουσίας ή εκ σχετικών με αυτή δικαιωμάτων (παράγραφος 1 στοιχείο β)).

Επιπλέον, η εν λόγω διάταξη υπερβαίνει τη σύσταση της FATF και τη Σύμβαση της Βαρσοβίας, καθιστώντας υποχρεωτική την ποινικοποίηση της απόκτησης, κατοχής ή χρήσης της περιουσίας που προήλθε από εγκληματική δραστηριότητα, κάτι που προβλέπεται ως δυνατότητα στη Σύμβαση της Βαρσοβίας με την επιφύλαξη των συνταγματικών αρχών και των βασικών εννοιών του νομικού συστήματος κάθε χώρας. Η απλή κατοχή προϊόντων εγκλήματος δεν θεωρείται νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στα περισσότερα κράτη μέλη²⁹. Η παρούσα πρόταση επιτρέπει την εξαίρεση της αυτονομιοποίησης εσόδων σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο είδος νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, σεβόμενη έτσι τις διαφορετικές νομικές παραδόσεις των κρατών μελών (βλ. παρακάτω άρθρο 3 παράγραφος 3).

Τα τρία είδη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (μετατροπή ή μεταβίβαση, απόκρυψη ή συγκάλυψη και απόκτηση, κατοχή ή χρήση) πρέπει να θεωρούνται ποινικά αδικήματα όταν διαπράττονται σκόπιμα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Βαρσοβίας. Δεν εισάγεται το στοιχείο της αμέλειας. Το άρθρο 9 παράγραφος 3 της Σύμβασης της Βαρσοβίας παρέχει στα μέρη τη διακριτική ευχέρεια να ποινικοποιήσουν περιπτώσεις όπου ο δράστης «α) υποπευδύταν ότι η περιουσία ήταν προϊόν εγκλήματος, και β) όφειλε να υποθέσει ότι η περιουσία ήταν προϊόν εγκλήματος». Στα κράτη μέλη υπάρχουν αποκλίνουσες προσεγγίσεις όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από αμέλεια, οι οποίες αποτυπώνουν τις διαφορές στις εθνικές νομικές παραδόσεις όσον αφορά το υποκειμενικό στοιχείο που απαιτείται για την τέλεση του αδικήματος, ωστόσο δεν έχει θεωρηθεί ότι οι εν λόγω αποκλίσεις αποτελούν σημαντικό πρόβλημα για τη διασυννοιακή συνεργασία. Καθώς η παρούσα οδηγία θέτει μόνο ελάχιστους κανόνες, τα κράτη μέλη έχουν

²⁷ Έκθεση έρευνας της Moneyval, Criminal money flows on the Internet: methods, trends and multi-stakeholder counteraction (Εγκληματικές ροές χρημάτων στο διαδίκτυο: μέθοδοι, τάσεις και πολυμερής καταπολέμηση), Μάρτιος 2012.

²⁸ Οδηγία 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Αυγούστου 2013, για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 218 της 14.8.2013, σ. 8).

²⁹ Unger, B (και άλλοι), τελική έκθεση του σχεδίου ECOLEF με τίτλο «The economic and legal effectiveness of Anti-Money Laundering and Combatting Terrorist Financing policy» (Η οικονομική και νομική αποτελεσματικότητα της πολιτικής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας), Φεβρουάριος 2013, σ. 16.

τη δυνατότητα να ποινικοποιήσουν τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες από αμέλεια.

Επιπλέον, η παράγραφος 2 της εν λόγω διάταξης καθιστά την ύπαρξη ή μη προηγούμενης ή παράλληλης καταδίκης για το κύριο αδίκημα άνευ σημασίας για να θεωρηθούν αξιόποινα τα αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όπως περιγράφονται παραπάνω. Άνευ σημασίας είναι και το κατά πόσο μπορεί να εξακριβωθεί με ακρίβεια ποιος είναι ο δράστης της εγκληματικής δραστηριότητας από την οποία προήλθε η περιουσία ή άλλες περιστάσεις της εν λόγω εγκληματικής δραστηριότητας. Με αυτόν τον τρόπο, η εν λόγω διάταξη εφαρμόζει τις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 9 της Σύμβασης της Βαρσοβίας, διασφαλίζοντας ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ποινικοποιείται ακόμη και όταν δεν υφίσταται προηγούμενη ή παράλληλη καταδίκη για το κύριο αδίκημα και χωρίς να είναι απαραίτητη η ακριβής στοιχειοθέτηση του αδικήματος από το οποίο προήλθε η περιουσία.

Η Eurojust και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν επισημάνει ότι η απαίτηση για ακριβή στοιχειοθέτηση των κύριων αδικημάτων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο που μπορεί να δυσχεράνει ιδιαίτερα τη διασυνοριακή καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Σύμφωνα με την Ευρωπόλ, οι περισσότερες αρχές επιβολής του νόμου πρέπει να αποδείξουν την τέλεση κύριου αδικήματος. Οι αρχές επιβολής του νόμου αναφέρουν τη σύνδεση ύποπτων κεφαλαίων με συγκεκριμένο κύριο αδίκημα ως το σημαντικότερο πρόβλημα που συναντούν κατά τη διερεύνηση περιπτώσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες: σε μια υπόθεση στην οποία υπήρχε δικαιοδοσία περισσότερων του ενός κρατών και την οποία στήριζε η Ευρωπόλ, η χώρα στην οποία διαπράχθηκε το κύριο αδίκημα δεν ανταποκρίθηκε σε αιτήματα αμοιβαίας νομικής συνδρομής. Όλες οι χώρες που εμπλέκονταν στην εν λόγω υπόθεση υπογράμμισαν ότι το βασικό εμπόδιο ήταν η σύνδεση των κεφαλαίων με συγκεκριμένο κύριο αδίκημα.

Ακόμη και στα κράτη μέλη όπου για την καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αρκεί η απλή απόδειξη ότι τα χρήματα δεν θα μπορούσαν να είχαν προέλθει από νόμιμη πηγή, είναι συνήθως απαραίτητες οι ενδείξεις τέλεσης αξιόποινης πράξης προκειμένου να εξασφαλιστεί η καταδίκη ή δήμευση. Επομένως, η προσέγγιση που ακολουθείται στην εν λόγω διάταξη είναι σύμφωνη με την απαίτηση της Σύμβασης της Βαρσοβίας, καθώς και με τις εθνικές πρακτικές.

Επιπλέον, η Σύμβαση της Βαρσοβίας προβλέπει ότι δεν θα πρέπει να αποτελεί πρόβλημα η δίωξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ακόμη και αν η εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προήλθαν τα έσοδα διαπράχθηκε σε άλλη χώρα. Η παράγραφος 2 σημείο γ) της παρούσας πρότασης ορίζει ότι είναι άνευ σημασίας κατά πόσο η εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προήλθε η περιουσία διεξήχθη στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή στο έδαφος τρίτης χώρας, ενώ δίνει στα κράτη μέλη τη διακριτική ευχέρεια να εφαρμόζουν το κριτήριο του διττού αξιόποινου, δηλ. ότι το κύριο αδίκημα θα πρέπει να είναι ποινικό αδίκημα και στη χώρα όπου διαπράχθηκε και ότι θα συνιστούσε ποινικό αδίκημα και στο κράτος μέλος το οποίο διώκει το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, εάν είχε διαπραχθεί εκεί.

Τέλος, η εν λόγω διάταξη απαιτεί από τα κράτη μέλη την ποινικοποίηση της αυτονομιοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η Eurojust επισημαίνει ότι το γεγονός ότι η αυτονομιοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν ποινικοποιείται σε όλα τα κράτη μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα για ορισμένα κράτη μέλη στη στοιχειοθέτηση αξιόποινης πράξης και την παρακολούθηση της ροής του «μαύρου χρήματος». Η παράγραφος 3 του άρθρου αυτού διευκρινίζει ότι η υποχρέωση ποινικοποίησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες περιορίζεται στη μετατροπή ή

μεταβίβαση και στην απόκρυψη ή συγκάλυψη και δεν εφαρμόζεται στην απλή κατοχή ή χρήση. Η προσέγγιση αυτή λαμβάνει υπόψη ότι, σε ορισμένα κράτη μέλη, η δίωξη ενός προσώπου για «προσωπική απόλαυση» των προϊόντων του αδικήματος που έχει διαπράξει το ίδιο και για το οποίο έχει ήδη κριθεί δικαστικά θεωρείται ότι συνιστά παραβίαση της αρχής του «ου δις δικάζειν» (*ne bis in idem*), δηλαδή του ότι ένα πρόσωπο δεν μπορεί να δικαστεί δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη³⁰. Από την άλλη, όταν η δραστηριότητα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αφορά τη μετατροπή και τη μεταβίβαση, καθώς και την απόκρυψη και τη συγκάλυψη μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος, οι εν λόγω δραστηριότητες αποτελούν σαφώς επιπλέον αξιόποινη πράξη, διακριτή από το κύριο αδίκημα, η οποία προκαλεί επιπλέον ζημία ή διαφορετικό είδος ζημίας πέρα από αυτή που προκάλεσε το κύριο αδίκημα. Η προσέγγιση αυτή είναι σύμφωνη με τη νομολογία των κρατών μελών³¹.

Άρθρο 4: Ηθική αυτουργία, υποβοήθηση και συνέργεια και απόπειρα. – Αυτή η διάταξη εφαρμόζεται στα προαναφερθέντα αδικήματα και απαιτεί από τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν τις μορφές υποβοήθησης και συνέργειας, ηθικής αυτουργίας και απόπειρας τέλεσης πολλών εκ των αναφερθέντων αδικημάτων.

Η συνέργεια σε αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που κυμαίνονται από τη διευκόλυνση της τέλεσής ή την παροχή συμβουλών έως την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών για την τέλεση των εν λόγω πράξεων.

Η εν λόγω διάταξη διασφαλίζει την ευθυγράμμιση με τους ορισμούς που περιέχονται στα διεθνή πρότυπα που αναφέρονται ανωτέρω.

Επιπλέον, προκειμένου να εξασφαλιστεί το αποτρεπτικό αποτέλεσμα, είναι απαραίτητο να ποινικοποιηθεί η ηθική αυτουργία, μέσω της θέσπισης του αξιόποινου της υποκίνησης τρίτων στη διάπραξη των αδικημάτων που αναφέρονται ανωτέρω.

Άρθρο 5: Ποινές εις βάρος φυσικών προσώπων. – Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται σε όλα τα αδικήματα και απαιτεί από τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.

Επιπλέον, η διάταξη θεσπίζει το ελάχιστο επίπεδο της μέγιστης κύρωσης. Η απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ θέτει ήδη ένα ελάχιστο όριο για τη μέγιστη ποινή των τεσσάρων ετών για ορισμένα είδη νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η παρούσα πρόταση θέτει ως ελάχιστη μέγιστη κύρωση τα τέσσερα έτη στερητικής της ελευθερίας ποινής, τουλάχιστον για τις σοβαρές υποθέσεις. Ο ορισμός του ελάχιστου ορίου λαμβάνει υπόψη τους υφιστάμενους στα κράτη μέλη κανόνες.

Ο καθορισμός ενός ελάχιστου ορίου μέγιστης κύρωσης σε επίπεδο ΕΕ θα διευκολύνει τη διεθνή αστυνομική και δικαστική συνεργασία και θα ενισχύσει την αποτροπή. Το χαμηλό επίπεδο κυρώσεων/προστίμων και τα χαμηλά ποσοστά δίωξης υπογραμμίζονται σε διαφορετικές αναλύσεις³². Αν και αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης πρόσβασης και ικανότητας των αρμόδιων αρχών ή των περιορισμένων πόρων που έχουν στη διάθεσή τους κατά την πρόσβασή τους και την ανάλυση των σχετικών πληροφοριών σε ιδιαίτερα σύνθετες περιπτώσεις, ο στενός ορισμός του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το χαμηλό

³⁰ Εκθέσεις αμοιβαίας αξιολόγησης της FATF και της Moneyval και αποτελέσματα της διαδικασίας διαβούλευσης με τα κράτη μέλη.

³¹ Ομοίως.

³² Εκθέσεις αμοιβαίας αξιολόγησης της FATF και της Moneyval.

επίπεδο κυρώσεων και οι δυσκολίες τεκμηρίωσης πρέπει να θεωρείται ότι συμβάλλουν στο πρόβλημα αυτό. Πέρα από τα κενά στην επιβολή, η κατάσταση αυτή ενέχει τον κίνδυνο να καταφεύγουν οι δράστες στην πρακτική της άγρας αρμόδιου δικαστηρίου (forum-shopping), δηλαδή οι εγκληματίες να πραγματοποιούν χρηματοπιστωτικές συναλλαγές σε μέρη όπου θεωρούν ότι τα μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι πιο ασθενή.

Άρθρο 6: Επιβαρυντικές περιστάσεις. – Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται στα αδικήματα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 3, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι, όταν το αδίκημα διαπράττεται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαισίου 2008/841/ΔΕΥ³³ ή όταν ο δράστης έχει καταχραστεί την επαγγελματική του θέση προκειμένου να καταστεί δυνατή η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, αυτό θεωρείται επιβαρυντική περίσταση.

Άρθρο 7: Ευθύνη νομικών προσώπων. – Αυτή η διάταξη ισχύει για όλα τα προαναφερθέντα αδικήματα και απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την ευθύνη των νομικών προσώπων, αποκλείοντας παράλληλα τη δυνατότητα να υποκατασταθεί αυτή η ευθύνη από την ευθύνη φυσικών προσώπων. Η διάταξη είναι σύμφωνη με το άρθρο 10 της Σύμβασης της Βαρσοβίας.

Η διάταξη αυτή ακολουθεί τυποποιημένη διατύπωση που απαντάται σε άλλες νομικές πράξεις της ΕΕ, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 1 έως 4, όταν αυτά τελούνται προς όφελός τους από οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο κατέχει διευθυντική θέση εντός του νομικού προσώπου. Δεν είναι απαραίτητο αυτή η ευθύνη να είναι αποκλειστικά ποινική.

Άρθρο 8: Κυρώσεις για νομικά πρόσωπα. – Η διάταξη αυτή ισχύει για κυρώσεις κατά νομικών προσώπων. Ακολουθεί τυποποιημένη διατύπωση που απαντάται σε άλλες νομικές πράξεις της ΕΕ.

Άρθρο 9: Δικαιοδοσία. – Η διάταξη αυτή, που εφαρμόζεται σε όλα τα προαναφερθέντα αδικήματα, απαιτεί την ύπαρξη βάσεων αρμοδιότητας για τις δικαστικές αρχές που θα τους επιτρέπουν να κινήσουν την έρευνα, να ασκήσουν διώξεις και να παραπέμψουν ενώπιον του δικαστηρίου τα αδικήματα που ορίζονται σε αυτήν την οδηγία.

Άρθρο 10: Ερευνητικά μέσα. – Η διάταξη αυτή έχει σκοπό να εξασφαλίσει ότι τα ερευνητικά μέσα που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων υποθέσεων σοβαρών αδικημάτων μπορούν να χρησιμοποιηθούν και σε περιπτώσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 11: Αντικατάσταση ορισμένων διατάξεων της απόφασης-πλαισίου 2001/500/ΔΕΥ. – Η διάταξη αυτή αντικαθιστά τις υφιστάμενες διατάξεις στον τομέα της ποινικοποίησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που περιέχονται στο άρθρο 1 στοιχείο β) και στο άρθρο 2 της απόφασης-πλαισίου 2001/500/ΔΕΥ σε σχέση με τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην παρούσα οδηγία.

³³

Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

Οι διατάξεις που αφορούν τη δήμευση και που περιλαμβάνονται στο άρθρο 1 στοιχείο α) και στα άρθρα 3 και 4 της απόφασης-πλαισίου 2001/500/ΔΕΥ αντικαταστάθηκαν από την οδηγία 2014/42/ΕΕ.

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 83 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τα συνδεδεμένα αδικήματα της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος παραμένουν σημαντικά προβλήματα σε επίπεδο Ένωσης, γεγονός που βλάπτει την ακεραιότητα, τη σταθερότητα και τη φήμη του χρηματοπιστωτικού τομέα και απειλεί την εσωτερική ασφάλεια και την εσωτερική αφορά της Ένωσης. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα εν λόγω προβλήματα και να ενισχυθεί η εφαρμογή της οδηγίας 2015/849/ΕΕ¹, η παρούσα οδηγία στοχεύει στην αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου, ούτως ώστε να καταστήσει δυνατή την καλύτερη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών.
- (2) Τα μέτρα που λαμβάνονται αποκλειστικά σε εθνικό ή ακόμα και σε ενωσιακό επίπεδο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο διεθνής συντονισμός και η διεθνής συνεργασία, έχουν πολύ περιορισμένα αποτελέσματα. Τα μέτρα που θεσπίζονται από την Ένωση στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα πρέπει, συνεπώς, να είναι συμβατά με άλλες δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο άλλων διεθνών φόρουμ, και τουλάχιστον εξίσου αυστηρά με αυτές.
- (3) Η δράση της Ένωσης θα πρέπει να συνεχίσει να λαμβάνει ιδιαίτερα υπόψη τις συστάσεις της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF), καθώς και μέσα άλλων διεθνών φορέων που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι σχετικές νομικές πράξεις της Ένωσης θα πρέπει, όπου απαιτείται, να

¹ Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

ευθυγραμμίζονται περαιτέρω με τα διεθνή πρότυπα που εγκρίθηκαν από τη FATF, τον Φεβρουάριο του 2012, για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και της διάδοσης όπλων μαζικής καταστροφής (οι «αναθεωρημένες συστάσεις της FATF»). Ως συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (CETS αριθ. 198), η Ένωση οφείλει να μεταφέρει τις απαιτήσεις της εν λόγω Σύμβασης στην έννομη τάξη της.

- (4) Η απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ² του Συμβουλίου προβλέπει υποχρεώσεις σχετικά με την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο δεν είναι αρκετά περιεκτική, ωστόσο, και η υφιστάμενη ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν είναι αρκετά συνεκτική για την αποτελεσματική καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην Ένωση, με αποτέλεσμα την ύπαρξη κενών στην επιβολή και εμποδίων στη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών στα διάφορα κράτη μέλη.
- (5) Ο ορισμός των εγκληματικών δραστηριοτήτων που συνιστούν τα κύρια αδικήματα στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα πρέπει να είναι επαρκώς ομοιόμορφος σε όλα τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμπεριλάβουν ένα φάσμα αδικημάτων σε καθεμία από τις κατηγορίες που έχει καθορίσει η FATF. Όταν οι κατηγορίες αδικημάτων, όπως η τρομοκρατία ή τα περιβαλλοντικά αδικήματα, καθορίζονται από τη νομοθεσία της Ένωσης, η παρούσα οδηγία παραπέμπει στην εν λόγω νομοθεσία. Αυτό διασφαλίζει ότι η νομιμοποίηση εσόδων από τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και η παράνομη εμπορία άγριων ειδών αποτελούν αξιόποινες πράξεις στα κράτη μέλη. Στις περιπτώσεις που η νομοθεσία της Ένωσης επιτρέπει στα κράτη μέλη να προβλέπουν άλλες κυρώσεις, πέραν των ποινικών, η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να απαιτεί από τα κράτη μέλη να προβλέπουν τις εν λόγω περιπτώσεις ως κύρια αδικήματα για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.
- (6) Τα φορολογικά εγκλήματα που αφορούν την άμεση και την έμμεση φορολογία θα πρέπει να περιλαμβάνονται στον ορισμό της εγκληματικής δραστηριότητας, σύμφωνα με τις αναθεωρημένες συστάσεις της FATF. Δεδομένου ότι τα διάφορα φορολογικά αδικήματα μπορεί να συνιστούν σε κάθε κράτος μέλος εγκληματική δραστηριότητα που τιμωρείται με τις κυρώσεις που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, οι ορισμοί των φορολογικών εγκλημάτων μπορεί να διαφέρουν στο εθνικό δίκαιο. Ωστόσο, δεν επιδιώκεται η εναρμόνιση των ορισμών των φορολογικών εγκλημάτων στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών.
- (7) Η παρούσα οδηγία δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όσον αφορά την περιουσία που προέρχεται από αδικήματα που επηρεάζουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, καθώς η περίπτωση αυτή διέπεται από ειδικούς κανόνες, όπως αυτοί προβλέπονται στην οδηγία 2017/XX/ΕΕ³.

² Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος (ΕΕ L 182 της 5.7.2001).

³ Οδηγία 2017/XX/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της x x 2017, σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L x της xx.xx.2017, σ. x).

Σύμφωνα με το άρθρο 325 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα ίδια μέτρα καταπολέμησης της απάτης κατά των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης με εκείνα που λαμβάνουν για την καταπολέμηση της απάτης κατά των ιδίων οικονομικών συμφερόντων.

- (8) Όταν η δραστηριότητα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν περιορίζεται στην απλή κατοχή ή χρήση, αλλά περιλαμβάνει και τη μεταφορά ή την απόκρυψη και συγκαλύψη περιουσιακών στοιχείων μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος και έχει ως αποτέλεσμα την επέλευση επιπλέον ζημίας, πέρα από αυτή που προκλήθηκε ήδη από το κύριο αδίκημα, όπως η προσβολή της ακεραιότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η εν λόγω δραστηριότητα θα πρέπει να τιμωρείται ξεχωριστά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, επομένως, να διασφαλίζουν ότι τέτοιες πράξεις τιμωρούνται και όταν διαπράττονται από τον δράστη της εγκληματικής δραστηριότητας από την οποία προήλθε η περιουσία (η λεγόμενη αυτονομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες).
- (9) Προκειμένου η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες να αποτελέσει αποτελεσματικό μέσο για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, δεν θα πρέπει να είναι απαραίτητος ο προσδιορισμός όλων των λεπτομερειών του αδικήματος από το οποίο προήλθε η περιουσία, ούτε να απαιτείται προηγούμενη ή παράλληλη καταδίκη για το εν λόγω αδίκημα. Η δίωξη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες θα πρέπει επίσης να μην εμποδίζεται απλώς και μόνο από το γεγονός ότι το κύριο αδίκημα διαπράχθηκε σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα, εφόσον αποτελεί ποινικό αδίκημα στο εν λόγω κράτος μέλος ή την τρίτη χώρα. Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ως προϋπόθεση το κύριο αδίκημα να αποτελούσε αδίκημα στην εθνική τους νομοθεσία, αν είχε διαπραχθεί εκεί.
- (10) Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όταν αυτή διαπράττεται σκόπιμα. Η πρόθεση τέλεσης και η σχετική γνώση μπορούν να συνάγονται από αντικειμενικά, πραγματικά περιστατικά. Καθώς η παρούσα οδηγία προβλέπει ελάχιστους κανόνες, τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να θεσπίζουν ή να διατηρούν αυστηρότερη ποινική νομοθεσία όσον αφορά τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τα κράτη μέλη μπορούν, για παράδειγμα, να προβλέπουν ότι η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες συνιστά ποινικό αδίκημα, εφόσον γίνεται από ελαφρά ή βαρεία αμέλεια.
- (11) Προκειμένου να αποτρέπεται η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε όλη την Ένωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν ελάχιστα είδη και επίπεδα κυρώσεων για τις περιπτώσεις διάπραξης των ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Στην περίπτωση που το αδίκημα διαπράττεται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου⁴ ή ο δράστης έχει καταχραστεί την επαγγελματική του θέση προκειμένου να καταστεί δυνατή η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν επιβαρυντικές περιστάσεις σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες που προβλέπονται στις έννομες τάξεις τους.
- (12) Δεδομένης της κινητικότητας των δραστών και των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και των σύνθετων διασυνοριακών ερευνών που απαιτούνται για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,

⁴

Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους προκειμένου να δοθεί στις αρμόδιες αρχές η δυνατότητα διερεύνησης και δίωξης τέτοιων δραστηριοτήτων. Θα πρέπει επομένως τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι η δικαιοδοσία τους καλύπτει περιπτώσεις που ένα αδίκημα διαπράττεται μέσω της τεχνολογίας της πληροφορίας και των επικοινωνιών από το έδαφός τους, ακόμη και αν η τεχνολογία αυτή δεν βρίσκεται στο έδαφός τους.

- (13) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να αντικαταστήσει ορισμένες διατάξεις της απόφασης-πλαίσιου 2001/500/ΔΕΥ⁵ στα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την οδηγία αυτή.
- (14) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, δηλαδή να υπόκειται η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις σε όλα τα κράτη μέλη, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και κατά συνέπεια, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της παρούσας οδηγίας, μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που προβλέπεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτού του στόχου.
- (14) [Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία κοινοποίησαν την επιθυμία τους να μετάσχουν στην έκδοση και την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.
- (15) ΚΑΙ/Η
- (16) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν στην έκδοση και την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύονται από αυτήν ούτε υπόκεινται στην εφαρμογή της.]
- (17) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου (αριθ. 22) για τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της. Η απόφαση πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ⁶ εξακολουθεί να έχει δεσμευτική ισχύ και να ισχύει στη Δανία.

⁵ Απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2001, για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος (ΕΕ L 182 της 5.7.2001).

⁶ Ομοίως.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.
2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όσον αφορά περιουσία που προέρχεται από αδικήματα που επηρεάζουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, καθώς η περίπτωση αυτή διέπεται από ειδικούς κανόνες, όπως αυτοί προβλέπονται στην οδηγία 2017/XX/ΕΕ.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

(1) «εγκληματική δραστηριότητα»: κάθε είδους εγκληματική ανάμειξη στη διάπραξη των ακόλουθων εγκλημάτων:

- α) συμμετοχή σε οργανωμένες εγκληματικές ομάδες και παροχή «προστασίας» έναντι χρημάτων, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ·
- β) τρομοκρατία, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην οδηγία 2017/XX/ΕΕ⁷.
- γ) εμπορία ανθρώπων και παράνομη διακίνηση μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην οδηγία 2011/36/ΕΕ⁸ και την απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ⁹.
- δ) σεξουαλική κακοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην οδηγία 2011/93/ΕΕ¹⁰.
- ε) παράνομη διακίνηση ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου¹¹.

⁷ Οδηγία 2017/XX/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της X X 2017, για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L x της xx.xx.2017, σ. x).

⁸ Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101 της 15.4.2011, σ. 1).

⁹ Απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής (ΕΕ L 328 της 5.12.2002, σ. 1).

¹⁰ Οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 335 της 17.12.2011, σ. 1).

¹¹ Απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2004, για τη θέσπιση ελάχιστων διατάξεων σχετικά με τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των εγκλημάτων και τις

- στ) παράνομη εμπορία και διακίνηση όπλων·
- ζ) παράνομη εμπορία προϊόντων κλοπής και άλλων αγαθών·
- η) διαφθορά και δωροδοκία, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στη Σύμβαση για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹² και στην απόφαση-πλαίσιο 2004/757/ΔΕΥ του Συμβουλίου¹³.
- θ) απάτη, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην απόφαση-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ του Συμβουλίου¹⁴.
- ι) παραχάραξη και κιβδηλεία, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην οδηγία 2014/62/ΕΕ¹⁵.
- ια) παράνομη απομίμηση και πειρατεία προϊόντων·
- ιβ) περιβαλλοντικό έγκλημα, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην οδηγία 2008/99/ΕΚ¹⁶ ή την οδηγία 2009/123/ΕΚ¹⁷.
- ιγ) ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, βαριά σωματική βλάβη·
- ιδ) απαγωγή, παράνομη κατακράτηση και ομηρία·
- ιε) ληστεία ή κλοπή·
- ιστ) παράνομη διακίνηση (συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων που αφορούν τους δασμούς και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης και άλλους φόρους)·
- ιζ) εκβίαση·
- ιη) πλαστογραφία·
- ιθ) πειρατεία·
- κ) πράξεις προσώπου που είναι κάτοχος εμπιστευτικών πληροφοριών και χειραγώγηση της αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην οδηγία 2014/57/ΕΕ¹⁸.

ποινές που ισχύουν στον τομέα της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών (ΕΕ L 335 της 11.11.2004, σ. 8).

¹² Σύμβαση για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹³ Απόφαση-πλαίσιο 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (ΕΕ L 192 της 31.7.2003, σ. 54).

¹⁴ Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου, της 28ης Μαΐου 2001, για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών (ΕΕ L 149 της 2.6.2001, σ. 1).

¹⁵ Οδηγία 2014/62/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, σχετικά με την προστασία του ευρώ και άλλων νομισμάτων από την παραχάραξη και την κιβδηλεία μέσω του ποινικού δικαίου, και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου 2000/383/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 151 της 21.5.2014, σ. 1).

¹⁶ Οδηγία 2008/99/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 328 της 6.12.2008, σ. 28).

¹⁷ Οδηγία 2009/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τροποποίηση της οδηγίας 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις (ΕΕ L 280 της 27.10.2009, σ. 52).

¹⁸ Οδηγία 2014/57/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, περί ποινικών κυρώσεων για την κατάχρηση αγοράς (ΕΕ L 173 της 12.6.2014, σ. 179).

- κα) ηλεκτρονικό έγκλημα, συμπεριλαμβανομένων των αδικημάτων που καθορίζονται στην οδηγία 2013/40/ΕΕ¹⁹.
- κβ) όλα τα αδικήματα, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών με άμεσους και έμμεσους φόρους φορολογικών εγκλημάτων, όπως τα εγκλήματα αυτά ορίζονται στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών, που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή ένταλμα προσωρινής κράτησης μέγιστης διάρκειας άνω του ενός έτους ή, όσον αφορά τα κράτη μέλη που έχουν ελάχιστο όριο για τα αδικήματα στην έννομη τάξη τους, όλων των αδικημάτων που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή ένταλμα προσωρινής κράτησης ελάχιστης διάρκειας τουλάχιστον άνω των έξι μηνών.
- (1) «περιουσία»: τα περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και τα νομικά έγγραφα ή στοιχεία με οποιαδήποτε μορφή, συμπεριλαμβανόμενης της ηλεκτρονικής ή ψηφιακής, που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων.
- (2) «νομικό πρόσωπο»: οποιαδήποτε οντότητα έχει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με την εφαρμοστέα νομοθεσία, εξαιρουμένων των κρατών ή των δημόσιων οργανισμών που ασκούν κρατική εξουσία και των δημόσιων διεθνών οργανισμών.

Άρθρο 3

Αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

1. Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι η ακόλουθη συμπεριφορά συνιστά ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται σκόπιμα:
 - α) η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε εγκληματική δραστηριότητα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της, ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες της δραστηριότητάς του.
 - β) η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ευρίσκεται, ή την κυριότητα επί περιουσίας ή εκ σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε εγκληματική δραστηριότητα.
 - γ) η απόκτηση, η κατοχή ή η χρήση περιουσίας εν γνώσει, κατά τον χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε εγκληματική δραστηριότητα.
2. Προκειμένου να είναι αξιόποινη μια πράξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1, δεν είναι απαραίτητο να προκύπτει:
 - α) προηγούμενη ή παράλληλη καταδίκη για την εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προήλθε η περιουσία.

¹⁹ Οδηγία 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Αυγούστου 2013, για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιου 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 218 της 14.8.2013, σ. 8).

- β) η ταυτότητα του δράστη της εγκληματικής δραστηριότητας από την οποία προήλθε η περιουσία ή άλλες περιστάσεις που αφορούν την εν λόγω εγκληματική δραστηριότητα·
 - γ) κατά πόσο η εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προήλθε η περιουσία διεξήχθη στο έδαφος άλλου κράτους μέλους ή στο έδαφος τρίτης χώρας, όταν η σχετική πράξη συνιστά ποινικό αδίκημα σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους ή της τρίτης χώρας όπου διαπράχθηκε η πράξη και θα συνιστούσε ποινικό αδίκημα σύμφωνα με το ποινικό δίκαιο του κράτους μέλους που εφαρμόζει το παρόν άρθρο, εφόσον η πράξη είχε διαπραχθεί στο έδαφός του.
3. Τα αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β) εφαρμόζονται επίσης σε πρόσωπα που έχουν διαπράξει ή συμμετάσχει στην εγκληματική δραστηριότητα από την οποία προήλθε η περιουσία.

Άρθρο 4

Ηθική αυτουργία, υποβοήθηση και συνέργεια και απόπειρα

Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι η ηθική αυτουργία, η υποβοήθηση και η συνέργεια και η απόπειρα διάπραξης αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 3 τιμωρείται.

Άρθρο 5

Ποινές εις βάρος φυσικών προσώπων

1. Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι οι πράξεις που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.
2. Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι τα αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον τέσσερα έτη, τουλάχιστον στις σοβαρές περιπτώσεις.

Άρθρο 6

Επιβαρυντικές περιστάσεις

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι παρακάτω περιστάσεις θεωρούνται επιβαρυντικές περιστάσεις σε σχέση με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 όταν:

- α) το αδίκημα διαπράχθηκε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαίσιου 2008/841/ΔΕΥ²⁰. ή
- β) ο δράστης έχει συμβατική σχέση και ευθύνη απέναντι σε υπόχρεη οντότητα ή είναι υπόχρεη οντότητα κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας 2015/849/ΕΕ και έχει διαπράξει το αδίκημα κατά την άσκηση της επαγγελματικής του δραστηριότητας.

²⁰

Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

Άρθρο 7
Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Κάθε κράτος εξασφαλίζει ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, όταν αυτά τελούνται προς όφελός τους από οποιοδήποτε πρόσωπο που ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου και κατέχει διευθυντική θέση εντός του νομικού προσώπου βασιζόμενη σε:
 - α) εξουσία εκπροσώπησης του νομικού προσώπου·
 - β) εξουσία λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου· ή
 - γ) εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.
2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη και στις περιπτώσεις όπου η απουσία εποπτείας ή ελέγχου από πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή τη διάπραξη αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 προς όφελος του συγκεκριμένου νομικού προσώπου από πρόσωπο που ενεργεί υπό τη δικαιοδοσία του.
3. Η ευθύνη των νομικών προσώπων δυνάμει των παραγράφων 1 και 2 δεν αποκλείει την ποινική δίωξη φυσικών προσώπων που είναι αυτουργοί ή ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί στη διάπραξη αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 έως 4.

Άρθρο 8
Κυρώσεις για νομικά πρόσωπα

Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι το νομικό πρόσωπο το οποίο υπέχει ευθύνη για αδικήματα βάσει του άρθρου 6 υπόκειται σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται χρηματικές ποινές ή πρόστιμα, και, ενδεχομένως, άλλες κυρώσεις, όπως:

- (1) αποκλεισμός του εν λόγω νομικού προσώπου από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις·
- (2) προσωρινή ή οριστική απαγόρευση της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας από το εν λόγω νομικό πρόσωπο·
- (3) θέση του εν λόγω νομικού προσώπου υπό δικαστική εποπτεία·
- (4) δικαστική εκκαθάριση·
- (5) προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος.

Άρθρο 9
Δικαιοδοσία

1. Κάθε κράτος μέλος θεμελιώνει τη δικαιοδοσία του ως προς τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 3 και 4 εάν:
 - α) το αδίκημα διαπράττεται, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στο έδαφός του·
 - β) ο δράστης είναι υπήκοός του.
2. Το κράτος μέλος ενημερώνει την Επιτροπή σχετικά με την απόφασή του να θεμελιώσει περαιτέρω δικαιοδοσία για τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 τα οποία έχουν διαπραχθεί εκτός του εδάφους του, όταν:

- α) ο δράστης έχει τη συνήθη διαμονή του στο έδαφός του·
- β) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στο έδαφός του.

Άρθρο 10 *Ερευνητικά μέσα*

Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι βρίσκονται στη διάθεση των προσώπων, μονάδων ή υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με την ποινική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, αποτελεσματικά ερευνητικά μέσα, όπως αυτά που χρησιμοποιούνται κατά του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων.

Άρθρο 11 *Αντικατάσταση ορισμένων διατάξεων της απόφασης-πλαίσιου 2001/500/ΔΕΥ*

1. Η παρούσα οδηγία αντικαθιστά το άρθρο 1 στοιχείο β) και το άρθρο 2 της απόφασης-πλαίσιου 2001/500/ΔΕΥ όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών ως προς την ημερομηνία μεταφοράς της εν λόγω απόφασης-πλαίσιου στο εθνικό δίκαιο.
2. Για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στην απόφαση-πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 12 *Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο*

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο έως την [24 μήνες από την ημερομηνία έκδοσης]. Κοινοποιούν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις εν λόγω διατάξεις, αυτές περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.
2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των ουσιωδών διατάξεων εθνικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 13 *Υποβολή εκθέσεων*

Η Επιτροπή υποβάλλει, έως την [24 μήνες μετά τη λήξη της προθεσμίας για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας], έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, στην οποία αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 14
Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 15
Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.
Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος